

การเลื่อนชั้นทางสังคมของนักเรียนไทยที่ได้ทุนเล่าเรียนหลวง
ไปศึกษา ณ ต่างประเทศในสมัยรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7.

นางสาวนันทา วิศิษฎ์โสภณ

003426

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัย

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

(4)

SOCIAL MOBILITY OF THAI STUDENTS UNDER
THE KING'S SCHOLARSHIPS FOR OVERSEAS STUDIES
DURING THE REIGNS OF RAMA VI AND VII

Miss Nanda Visissobha

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Sociology

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเลื่อนชั้นทางสังคมของนักเรียนไทยที่ได้ทุนเล่าเรียนหลวง
ไปศึกษา ณ ต่างประเทศในสมัยรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7

โดย

นางสาวนันทา วิศิษฎ์โสภณ

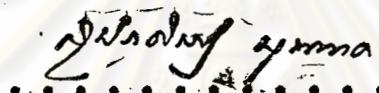
ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.พิทยา สายหู

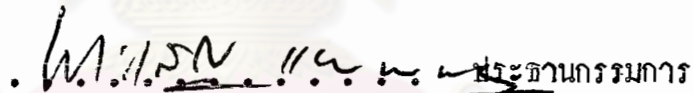
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟง)

กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.พิทยา สายหู)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุทธ ศักดิ์เกษมยนต์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่สาม เกี่ยวกับกำเนิดทุนเล่าเรียนหลวง กฎและระเบียบของทุน ความคิดเห็นของ คณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการส่งนักเรียนไทยไปศึกษา ณ ต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงกฎ-เกณฑ์ของทุนบางประการในสมัยรัชกาลที่ 7 และบทบาทของครูแลนักเรียนไทย

บทที่สี่ กล่าวถึงการศึกษาเฉพาะราย และเสนอผลการวิจัยว่านักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงมีการเลื่อนชั้นทางสังคมด้วยเหตุที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ บุคคลเหล่านี้มาจากฐานะตระกูลที่แตกต่างกัน ภูมิหลังหรือวิชาความรู้เดิมไม่สำคัญมากนักต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมของบุคคลเหล่านี้ แต่เขาปฏิบัติ ความสามารถ ความซื่อตรง และความพากเพียรพยายามเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ทำให้ได้เลื่อนฐานะตำแหน่งทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาจากต่างประเทศเป็นทางที่นำไปสู่การเลื่อนชั้นทางสังคม บุคคลเหล่านี้เป็นข้าราชการที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับสถานภาพทางสังคมอันเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

บทที่ห้า เป็นบทสรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3

Thesis title Social Mobility of Thai Students Under the
King's Scholarships for Overseas Studies
During the Reigns of Rama VI and VII

Name Miss Nanda Visissobha

Thesis Advisor Professor Patya Saihoo, Ph.D.

Department Sociology and Anthropology

Academic Year 1978

ABSTRACT

This is a study of the Social Mobility of Thai Students under the King's Scholarships for Overseas Studies during the Reigns of Rama VI and VII. The Objective of this research is to study the intergenerational social mobility of the King's scholarships students and the important factors affecting the social mobility of these students.

Since the number of Thai students under the King's scholarships during the period of study is very small and limited, case study analysis has been used. This research is mainly based on historical data, interviews with these King's students and the completed questionnaires.

The Thesis is divided into five chapters.

The first chapter deals with the background of the problem; related researches, its objectives, its scope and method; its results

as well as its defects.

The second chapter is concerned with the concept of social mobility in Thai society and overseas education of King Chulalongkorn's sons.

The third chapter relates the origin of the King 's scholarship, the rules and regulations, various ideas of the scholarship committee; some changes of King 's scholarship 's regulations in the reign of Rama VII and the role of Thai students' advisors.

In the fourth chapter the case studies of King 's scholarships students are presented. It is found that these students have been socially mobile and promoted because of their foreign degrees. They came from various backgrounds and families, some from upper class, some from upper middle class, and some from lower middle class families. However, it proves that the background and the ascribed status are not so important; the intelligence, the ability and the honesty as well as perseverance are the assets of these persons to be upwardly mobile. The education, especially from abroad, is a very important legitimate avenue of their social mobility. They were all bureaucrats who had worked effectively and achieved acceptable social status.

The fifth chapter is a conclusion together with suggestion.

กติกิกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงไปได้ก็ด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากหลาย ๆ ท่าน ผู้ศึกษาจึงใคร่ขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงต่อ ศาสตราจารย์ ดร.พัทยา สายหุ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่มีประโยชน์ ตลอดจนอ่านและแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จไปด้วยดี ศาสตราจารย์ ประเสริฐ แยมกลินฟูง ที่กรุณาอ่านให้คำแนะนำและแก้ไขขอบกรอบบางประการ จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.อ. ดร. ม.ร.ว.อดิณรพีพัฒน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุทธ ศักดิ์เกษมศนต์ ที่สนับสนุนให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

ผู้ศึกษาใคร่ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านนัก เรียนทุนเล่าเรียนหลวงที่ให้ความอนุเคราะห์ ให้ผู้เขียนมีโอกาสสัมภาษณ์ ใประวัติชีวิต พร้อมทั้งตอบแบบสอบถามมาประกอบการวิจัยเรื่องนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กองจดหมายเหตุนักเรียนที่ให้ความสะดวกในการค้นคว้าบรรณารักษะห้องสมุดต่าง ๆ เพื่อน ๆ และอีกหลายท่านที่ผู้เขียนมีใ้เอยนามในที่นี้ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อทุก ๆ ท่านไว้ ณ ที่นี้.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ช

บทที่

1. บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	3
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
แนวความคิดในการวิจัย	7
ที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	10
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	11
วิธีการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล	11
ข้อจำกัดของข้อมูล	11
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	12
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	12
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นทางสังคม	14
สภาพสังคมไทย	22
การส่งพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า- เจ้าอยู่หัวไปศึกษา ณ ต่างประเทศ	27
พระบรมราชาโชวาทเกี่ยวกับการศึกษาของพระราชโอรสใน ต่างประเทศ	33

3. กำเนิดทุนเล่าเรียนหลวง	44
ระเบียบการจัดนักเรียนสกลาชีพ	49
การวางหลักปฏิบัติในการส่งนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงไป ศึกษา ณ ต่างประเทศ	57
ความเห็นเกี่ยวกับการจัดส่งนักเรียนหลวงไปศึกษา ณ ต่างประเทศ	58
พระคำริของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาคำรงราชานุภาพ	67
พระคำริของพระองค์เจ้าจุมภฏศีก์กฤดากร	69
ความเห็นของนายเกรแฮม	71
ความเห็นของนายสัทตอน	72
ความเห็นของพระยาไพศาลศิลปศาสตร์	73
สรุปความเห็นของคณะกรรมการจัดส่งนักเรียนไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ \	75
ระเบียบการส่งนักเรียนสกลาชีพในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	84
บุคลากรนักเรียนไทย	92
4. ผลการวิจัย	96
กรณีเฉพาะรายของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงและการ วิเคราะห์	96
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	125
บรรณานุกรม	130

ภาคผนวก

ก.	รายนามนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง	139
ข.	ตารางที่ 1 แสดงภูมิลำเนาของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง	142
	ตารางที่ 2 แสดงอาชีพของบิดาของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง	143
	ตารางที่ 3 แสดงระดับการศึกษาของบิดาของนักเรียน เล่าเรียนหลวง	144
	ตารางที่ 4 แสดงระดับการศึกษาของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง	145
	ตารางที่ 5 แสดงวิชาที่นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงไปศึกษา	146
ค.	ผู้ดูแลนักเรียนไทยในต่างประเทศ	147
ง.	หลักการจ่ายเงินเคื่อนแก่นักเรียนไทยที่ศึกษาในต่างประเทศ	157
	ประวัติผู้เขียน	163

ตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. แสดงภูมิคำเนาของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง	142
2. แสดงอาชีพของบิดาของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง	143
3. แสดงระดับการศึกษาของบิดาของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง	144
4. แสดงระดับการศึกษาของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง	145
5. แสดงวิชาที่นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงไปศึกษา	146

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย